

ESZMÉK ÉS ESEMÉNYEK

A SZENTATYA HARMADIK AFRIKAI ÚTJA

(1985. aug. 8–19)

II. János Pál pápa először 1980 májusában, másodszer 1982 februárjában járt a „fekete földrészen”. Mostani harmadik apostoli látogatásának (27. „külföldi” útjának) főcélja az volt, hogy részt vegyen a kenyai Nairobin megrendezett Eukarisztikus Világkongresszuson. Ez volt sorrendben a negyvenharmadik, de Afrika szívében az első. Észak-Afrikában, Kartágóban már tartottak Eukarisztikus Világkongresszust, 1930-ban. Ez az esemény alkalmat adott a Pápának, hogy több más országba is ellátogasson. Sorrendben a következők voltak útja állomásai: Togo, Elefántcsontpart, Kamerun, Közép-Afrikai Köztársaság, Zaïre, Kenya, Marokkó.

A Szentatyát leírhatatlan lelkesedéssel fogadták mindenfelé, nemcsak a katolikusok, de más keresztények, mohamedánok, sőt a hagyományos vallások hívei is. A személyes találkozások, szentmisék és különféle alkalmak során közel félszáz beszédet mondott: megerősítette a hívőket, új lendületet adott az evangelizálásnak, megjelölte a főpásztorok legsürgetőbb feladatait, hangsúlyozta a keresztények közös tanúságtételét, rávilágított az istenhívők közös erkölcsi felelősségére és kiemelte a hagyományos vallások értékeit. Egyszóval: útja a kiszélesített párbeszéd szellemében zajlott le. Párbeszédet folytatott az állami vezetőkkel és diplomatákkal is: kitért az egyes országok és az afrikai földrész társadalmi-politikai-gazdasági problémáira, amennyiben ezek az alapvető emberi jogokat, az igazságosság, a teljes fejlődés és a béke ügyét érintik. Mintegy vezérmotívum volt beszédeiben: az afrikai egyháznak hitelesen kereszténynek és hitelesen afrikainak kell lennie.

II. János Pál pápa útról hazatérve az első általános kihallgatáson (aug. 21-én) maga készítette el apostoli látogatása mérlegét. Beszédének főbb pontjait vesszük vezérfonalul.

Kiemelte, hogy látogatásának közvetlen célja a Nairobin megrendezett Eukarisztikus Világkongresszus ünnepélyes lezárása volt. Ez az esemény tanúskodott az afrikai egyház keresztény és lekipásztori érettségéről. Témája az Eukarisztia és a keresztény család volt. Ennek különböző szempontjait fejtegette ki beszédeiben, megvilágítva a keresztény családeszményt, amely többek között kizárja a többnejűséget, és feltétlen elkötelezettséget kíván. Egyébként a családszeretet, a gyermekáldás megbecsülése az afrikai értékek közé tartozik; a fejlett országoknak is fel kellene fedezniük ezeket, miként a vendégszeretet, a szolidaritás és a vallás iránti érzéket is.

Az afrikai egyház missziós terület és misszionárius. A meglatogatott országokban a hagyományos ún. „animista” vallásosságot követi a lakosság jelentős része, az evangelizálásnak tehát számolnia kell ezzel a ténynyel. Az „első” evangelizálás gyümölcsei a megtérések és a keresztségek. A Pápa Észak-Kamerunban, Garouában, ahova csak 40 éve érkeztek a misszionáriusok, örömmel szolgáltatta ki a keresztség szentségét. A fekete földrész lakói, különösen a keresztények, mély hálát éreznek a misszionáriusok iránt azért is, amit az iskolákban, kórházakban, általában a nevelés-oktatás és a szeretetszolgálat terén tettek és tesznek. A buzgó missziós munka továbbra is elengedhetetlen. Az afrikai egyházak újabb egyházi és világi hittérítőket kérnek. Ugyanakkor egyre több saját papi és szerzetesi hivatással rendelkeznek. A hierarchia is egyre inkább bennszülötté válik. A Pápa új papokat szentelt az észak-togói Karában és Kamerun fővárosában, Yaoundében. A yaoundéi és kinshasai székesegyházban jelen lehetett bennszülött szerzetesnővérek és testvérek fogadalomtételén. Az afrikai egyház így fokozatosan megszerzi bennszülött önazonosságát és egyre inkább „önálló” lesz. Már-már arra is gondolhat, hogy misszionáriusokat küld olyan országokba, ahol erre szükség van. Így akarja meghálálni mindazt, amit a külföldi misszionáriusoktól kapott.

Afrikában kifejlődik az a tudat, hogy elengedhetlenül szükség van világi apostolokra a családban és a társadalmi élet különböző területein. Erre összpontosult az Eukarisztikus Kongresszus figyelme; de ezt kívánták tudatosítani más találkozások is, pl. a kameruni Bamendában és Doualában, ahol a Szentanya sok fiatalal folytatott eszmecsereét.

A keresztény hivatás teljessége az élétszentség. Ez viszont az Eukarisztia gyümölcse. A Pápa afrikai útjának jelentős állomása volt az első zaírei boldoggáavatása, Anuarite Nengapeta nővér, a szűzesség vértanúja személyében. Erre Nagyboldogasszony napján került sor Kinshasában. Anuarite nővért 1964-ben ölték meg, mivel (Goretti Máriához hasonlóan) megvédte Krisztusnak szentelt szűzességét. Szülei részt vettek boldoggáavatásán. Kiemelkedő esemény volt Zaíre népe és egyháza történetében; a vértanú szűz alakja az ugandai vértanúkéhoz társul. Aug. 16-án a Pápa a dél-zaírei Lubumbashiban az új boldog tiszteletére mutatta be a szentmisét: közbenjárását kérte Zaíre népéért és egyházáért.

Minden országban a szentmise volt Isten népe és a társadalom legfőbb találkozási helye. A miséken nagy számban vettek részt nem katolikus keresztények is, főleg a hagyományos afrikai vallások követői. Így a togói Loméban, Kamerun négy főegyházmegyéje székhelyein, a Közép-Afrikai Köztársaság fővárosában, Banguiban, majd Zaíreban és Kenyában. Jelentős esemény volt az elefántcsontparti Abidján új székesegyházának felszentelése. A Pápa öt évvel ezelőtt maga áldotta meg a modern templom alapkövét. A Szentanya egész útja során örömmel látta, milyen szépen felkészültek a papok és hívek az eukarisztikus liturgiákra; a spontán énekek, a sajátos afrikai hangszerek (tam-tam, balafon) kíséretében, az afrikai táncok bája a szertartások (pl. a felajánlási

körmenetek) alatt, a buzgó imák külön említést érdemelnek, Afrika gyermeképe örömmel éli meg az Eukarisztia ünneplését.

Az afrikai értelmiségiek körében örvendetesen megérlelődött az egyház-tudat. Ezt tanúsította a yaoundéi találkozó a kultúra képviselőivel. Fokozottan jelentkezik az egyházi központok, felsőfokú katolikus intézmények szükségessége; ezekből mindezeideig kevés létezik Afrikában. Ezért úttörő kezdeményezésnek számít a Nairobi-ban létrehozott Teológiai Intézet, amely Kelet-Afrika püspökeinek buzgóságából született meg. A Pápa boldogan avatta fel ezt a központot az Eukarisztikus Világkongresszus alkalmával a világ minden részéről érkezett számos bíboros és püspök jelenlétében.

Mint minden apostoli útja alkalmával, a Szentatya most is találkozott a keresztény egyházak, a mohamedánok és a hagyományos vallások képviselőivel. A Zsinat ö k u m e n i z m u s r ó l és nem keresztény vallásokról szóló dokumentumai szellemében a Krisztus-hívők és az egyistenhívők párbeszédét és együttműködését sürgette Loméban, Garouában, Yaoundéban, Nairobi-ban. Szokatlan és jelentős volt a Togói tó mellett épült Mária-szentélynél az az imatálkozó, ahol a Pápa együtt imádkozott az animistákkal. Nairobi-ból hazafelé tartva a Szentatya megállt a marokkói Casablancában, ahol nemcsak a kis katolikus közösségnek mutatott be szentmisét, hanem a sportstadionban mintegy 60.000 muzulmán fiatalhoz szolt. A marokkói király, II. Hasszán hívta meg, hogy az arab világot képviselő ifjúságnak (amely éppen sportfesztivált rendezett) beszéljen az erkölcsi értékekről. A hihetetlen lelkesedés, a Pápa beszédét minduntalan félbeszakító taps és éljenzés jelezte, hogy a katolikus világ vezetője a muzulmán ifjúság szívéhez szolt.

A Pápa minden országban találkozott az állami vezetőkkel és a diplomáciai képviselőkkel. Kifejezhette háláját az államelnököknek a meghívásért, látogatása megszervezéséért, az egyház és az állam jó együttműködéséért. Ugyanakkor megragadta az alkalmat arra, hogy egész Afrika égető kérdéseire felhívja a világközvélemény figyelmét. Ebből a szempontból a legjelentősebb beszédét aug. 12-én Yaoundéban, Biya elnök és a diplomáciai testület jelenlétében mondta el. Felhívást intézett Afrikához és az egész emberiséghez Afrikáért. Áttekintette a földrész társadalmi, gazdasági, politikai és vallási helyzetét, rámutatott Afrika sebeire. Az elnyert függetlenség még nem szüntette meg a gazdasági és politikai függést bizonyos külső hatalmaktól; az apartheid embertelen rendszere felforgatja Dél-Afrikát; a békét testvérgyilkos gerillák, háborúk, népiirtások fenyegetik; a menekültek száma megkétszereződött az utolsó öt évben; a vallásszabadságot megsértik, sőt lábba tapossák (kiűzik a miszionáriusokat, akik életüket az afrikaiak szolgálatára, lelki-szellemi-anyagi felemelésére szentelték). De a Pápa rávilágított Afrika értékeire is: a vendég-szeretet, a szolidaritás, a család megbecsülése, a vallás iránti érzék eleven-sége. – Végül Nairobi-ban az Ensz-központban megismételte öt évvel ezelőtti felhívását a Sahel-vidék szárazságtól és éhségtől sújtott lakossága érdekében, hangsúlyozva a nemzetközi szolidaritás sürgető szükségét. (Tudjuk, hogy 1984

óta működik a II. János Pál-Alapítvány a Sahel-övezet népeinek megsegítésére.) Afrika békéje a fejlődéstől és az országok kiengesztelődésétől függ. Fejlődés és új szív a béke új nevei.

Szabó Ferenc

AZ EURÓPAI PÜSPÖKÖK HATODIK SZIMPOZIONJA

1985. okt. 7. és 11. között tartották meg Rómában az európai püspökök 6. szimpozionját a szekularizáció és a földrész evangelizálása témaköréről. Az összejövetelt az Európai Püspökkari Konferenciák Tanácsa szervezte. (Mint ismeretes, e Tanács 1971-ben jött létre; hosszú ideig Etchegaray bíboros vezette; jelenlegi elnöke B. Hume angol bíboros.) A szimpoziont regionális összejöveteleken készítették elő az év első felében; ezek alapján mutatta be a jelenlévőknek a problémát Hume bíboros, illetve az előadások és a csoportmegbeszélések ezt az előzetes helyzetfelmérést vették figyelembe. Mintegy 12 bíboros és 80 püspök, továbbá néhány pap és világi szakember vett részt a szimpozionon. A magyar egyházat Paskai László kalocsai koadjutor-érsek képviselte. Előadást tartott J. Schasching osztrák jezsuita szociológus, P. Valadier, francia jezsuita filozófus (az *Études* igazgatója), Danneels belga és Hume angol bíborosprímás. A megbeszélések végén Hume bíboros összegezte az eredményeket. Most előbb ezt az összegezést foglaljuk össze, majd pedig ismertetjük azt a beszédet, amelyet a Szentatya intézett a szimpozion résztvevőihez.

A megbeszélések során — mondotta Hume bíboros — azokat az elemeket, tényezőket vizsgáltuk meg, amelyek a földrész megosztottsága ellenére is közősek Európában. Bár sok európai még vallásosnak vallja magát, a család és a társadalom egyéb intézményei egyre kevésbé képesek arra, hogy a hitet átadják és élhetővé tegyék. A vallás egyre inkább a társadalmi élet peremére szorul. Az európaiak szerint a vallásgyakorlat, a vallási normák követése teljesen az egyén tetszésére van bízva. Európa jelenleg kereszténység után i korszakát éli. Második evangelizálásra van szüksége. Ebben elsőrendű szerepe van a hívők tanúságtételének: a vallás nem menekülés a társadalomból; a hit értelmet és jelentést ad az élet egészének. Örvendetes jelenség, hogy sokan, főleg fiatalok, új csoportokban és mozgalmakban találják meg vallási támaszu-
kat.

Hume bíboros kitért a kelet- és nyugat-európai helyzet közötti különbségekre, a szekularizáció folyamatát illetően. Nyugat-Európában az egyházak minden szempontból szabadságot élveznek; megvan a lehetőségük, hogy válaszoljanak a szekularizáció kihívására. A püspökök feladata az, hogy megvédelmezzék a jogos különbözőséget és változatosságot, és biztosítsák az egységet. Az elvilágiasodott Európa evangelizálásához hozzátartozik, hogy az egyház elkötelezze magát az igazságosság és a béke előmozdítására, gyakorlati segít-